

Kriminālprocesa likums neparedz apsūdzības celšanu lieciniekam tiesā

Prokurors pirmās instances tiesā ir tiesīgs grozīt tikai jau esošu apsūdzību par tādu noziedzīgu nodarījumu, kurā persona ir apsūdzēta un nodota tiesai.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas

Senāta Krimināllietu departamenta

2011. gada 31. marta

L Ē M U M S

Lietā SKK – 39/2011

(Krimināllieta Nr. 11380010908)

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments šādā sastāvā:

senators referents A.Freibergs,

senators P.Dzalbe,

senators V.Čiževskis

izskatīja rakstveida procesā lietu sakarā ar apsūdzētā G.C. aizstāvja Edgara Golta kasācijas sūdzību par Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2010.gada 5.oktobra spriedumu un

k o n s t a t ē j a

Ar Kurzemes apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2008.gada 20.novembra spriedumu

G.C., personas kods [..], atzīts par vainīgu Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā, 117.panta 6.punktā paredzēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanā un sodīts:

- pēc Krimināllikuma 175.panta trešās daļas ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem;
- pēc Krimināllikuma 117.panta 6.punkta ar brīvības atņemšanu uz 13 gadiem, konfiscējot mantu, un ar policijas kontroli uz 3 gadiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu, vieglāko sodu ietverot smagākajā, galīgais sods pēc noziedzīgo nodarījumu kopības G.C. noteikts brīvības atņemšana uz 13 gadiem, konfiscējot mantu, un policijas kontrole uz 3 gadiem, soda izciešanas sākumu skaitot no 2008.gada 20.novembra, ieskaitot soda termiņā iepriekšējo apcietinājumu no 2008.gada 18.februāra līdz 2008.gada 20.novembrim.

Drošības līdzeklis G.C. atstāts negrozīts.

J.Z., personas kods [...], atzīts par vainīgu Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā; 15.panta ceturtajā daļā, 20.panta ceturtajā daļā un 176.panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanā un sodīts:

- pēc Krimināllikuma 175.panta trešās daļas ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem;
- pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtais daļas, 20.panta ceturtais daļas un 176.panta otrās daļas ar brīvības atņemšanu uz 3 gadiem 6 mēnešiem un ar policijas kontroli uz 2 gadiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu, vieglāko sodu ietverot smagākajā, galīgais sods pēc noziedzīgo nodarījumu kopības J.Z. noteikts brīvības atņemšana uz 3 gadiem 6 mēnešiem un policijas kontrole uz 2 gadiem, soda izciešanas sākumu skaitot no 2008.gada 20.novembra, ieskaitot soda termiņā iepriekšējo apcietinājumu no 2008.gada 19.februāra līdz 2008.gada 21.februārim un no 2008.gada 4.novembra līdz 2008.gada 20.novembrim.

Drošības līdzeklis J.Z. atstāts negrozīts.

M.B., personas kods [...], atzīts par vainīgu Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā; 15.panta ceturtajā daļā, 20.panta ceturtajā daļā un 176.panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanā un sodīts:

- pēc Krimināllikuma 175.panta trešās daļas ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem;
- pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtais daļas, 20.panta ceturtais daļas un 176.panta otrās daļas ar brīvības atņemšanu uz 4 gadiem un ar policijas kontroli uz 2 gadiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu, vieglāko sodu ietverot smagākajā, sods pēc noziedzīgo nodarījumu kopības M.B. noteikts brīvības atņemšana uz 4 gadiem un policijas kontrole uz 2 gadiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 51.pantu piespriestajam sodam daļēji - četrus mēnešus apjomā, pievienots neizciestais sods pēc Talsu rajona tiesas 2007.gada 6.novembra sprieduma un galīgais sods pēc spriedumu kopības M.B. noteikts brīvības atņemšana uz 4 gadiem 4 mēnešiem un policijas kontrole uz 2 gadiem.

M.B. atzīts par vainīgu pēc Krimināllikuma 233.panta otrās daļas un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu. Saskaņā ar Krimināllikuma 59.pantu no šī piesprietā soda atbrīvots.

Cietušo SIA „KTB Stende” kaitējuma kompensācijas pieteikums Ls 41,30, SIA „Agro Stende” kaitējuma kompensācijas pieteikums Ls 433,42 un SIA „Agrosiloss” kaitējuma kompensācijas pieteikums Ls 462,14 ir apmierināts, piedzenot to solidāri no apsūdzētajiem G.C., M.B. un J.Z.

Cietušā I.K. kaitējuma kompensācijas pieteikums Ls 206 apmierināts, piedzenot to no G.C.

Ar pirmās instances tiesas spriedumu G.C., M.B. un J.Z. atzīti par vainīgiem un sodīti pēc Krimināllikuma 175.panta trešās daļas par to, ka viņi 2008.gada 8.februārī izdarīja svešas kustamas mantas nolaupīšanu personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās, saistītu ar iekļūšanu telpās tiesas spriedumā norādītajos apstākļos.

Bez tam ar pirmās instances tiesas spriedumu G.C. atzīts par vainīgu un sodīts par to, ka viņš, atrodoties alkohola ietekmē, izdarīja citas personas tīšu prettiesisku nonāvēšanu, kas saistīta ar laupīšanu, tas ir, izdarīja slepkavību pastiprinošos apstākļos.

Kā konstatējusi un spriedumā atspoguļojusi pirmās instances tiesa, noziedzīgais nodarījums izdarīts šādos apstākļos.

„2008.gada 18.februārī G.C. ar M.B. un J.Z. vienojās par laupīšanas izdarīšanu, iekļūstot I.K. un viņa mātes M.S. K. mājā [..] ielā [..], Stendē, Talsu rajona, lai iegūtu senlaicīgus un antikvārus priekšmetus, kurus G.C. apsoltīja realizēt un iegūto naudu sadalīt apsūdzēto starpā.

G.C., iekļuvis minētās mājas dzīvojamā telpā, ieraudzīja gultā gulošo cilvēku un, lai nepieļautu šīs personas pretošanos iecerētā mērķa – mantu nolaupīšanas sasniegšanai, ar līdzpaņemto nazi izdarīja ne mazāk kā astoņus dūrienus M.S.K., dzimušas 1925.gadā, ķermenī, kā rezultātā iestājās sievietes nāve. Laupīšanu neizdevās realizēt, jo G.C. ieraudzīja no mājas otrā stāva lejā kāpjām I.K. un metās bēgt.

Izdarīto dūrienu rezultātā M.S.K. tika nodarīti šādi miesas bojājumi: kakla rajonā – durti-griezta brūce uz kakla labās sānu virsmas ar kakla mīksto audu bojājumu, caurejošs labās lāpstiņas un mēles kaula muskuļa, labās iekšējās jūga vēnas un kopējās miega artērijas bojājums, ar ievainojuma kanālu ap 7 cm garu virzītu uz leju, pa kreisi, uz mugurpusi, krūšu kurvja rajonā – durti-griezta brūce uz krūšu kurvja priekšējās virsmas labajā pusē ar krūšu kurvja priekšējās sienas mīksto audu bojājumu, caurejošs 3.ribas bojājums, labās plaušas augšdaivas virspusējs bojājums, augšējās dobās vēnas un aortas loka augšupejošās daļas priekšējās sienas caurejošs bojājums ar asinsizplūdumu labajā pleiras dobumā un sirds somiņā ar ievainojuma kanāla ap 8 cm garumā virzienu uz leju,

pa kreisi, uz mugurpusi, vēdera rajonā – durti-griezta vēderplēves dobumā neieejoša brūce uz vēdera priekšējās sienas tā labajā pusē lejas daļā ar mīksto audu bojājumu, ar ap 3 cm gara ievainojuma kanāla virzienu uz augšu, pa labi, uz mugurpusi, ekstremitāšu rajonā – griezta brūce uz labās kājas augšstilba augšējās trešdaļas priekšējās virsmas ar mīksto audu bojājumu un ap 2,5 cm gara ievainojuma kanāla virzienu uz augšu, pa labi, uz mugurpusi; durti-griezta brūce uz labās kājas augšstilba augšējās trešdaļas ārējās sānu virsmas ar mīksto audu bojājumu un ap 6,5 cm gara ievainojuma kanāla virzienu uz augšu, pa kreisi, uz mugurpusi; griezta brūce kreisās ceļa locītavas rajonā ar mīksto audu, saišu un augšstilba kaula bojājumu, griezta brūce uz kreisās rokas 1.pirksta un kreisās rokas 2.pirksta mugurējās virsmas ar mīksto audu bojājumu.

Griezta brūce kreisās ceļa locītavas rajonā pēc sava rakstura pieskaitāma vidēji smagiem miesas bojājumiem, kas dzīvām personām rada veselības traucējumus virs 21 dienas, bet durti-griezts vēdera priekšējās sienas ievainojums ar brūci, durti-grieztas brūces uz labās kājas augšstilba un grieztas brūces uz kreisās rokas pirkstiem pēc sava rakstura pieskaitāmas viegliem miesas bojājumiem, kas dzīvām personām rada īslaicīgus veselības traucējumus līdz 21 dienai.

Durti-griezts kakla ievainojums ar brūci un krūšu kurvja ievainojums katrs par sevi un kopumā pēc sava rakstura pieskaitāms smagiem, dzīvībai bīstamiem miesas bojājumiem un bija cēloniskā sakarā ar M.S.K. nāves iestāšanos 2008.gada 18.februārī.”

Šādas G.C. darbības pirmās instances tiesa kvalificēja pēc Krimināllikuma 117.panta 6.punkta.

Bez tam ar pirmās instances tiesas spriedumu J.Z. un M.B. atzīti par vainīgiem un sodīti par to, ka viņi abi alkohola ietekmē izdarīja nepabeigta noziedzīga nodarījuma - laupīšanas mēģinājuma personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās, saistītu ar iekļūšanu dzīvojamās telpās, atbalstīšanu.

Kā konstatējusi un spriedumā atspoguļojusi pirmās instances tiesa, noziedzīgais nodarījums izdarīts šādos apstākļos.

„M.B., G.C. un J.Z. [...] ielā [...], Stendē, Talsu rajonā, alkoholisko dzērienu lietošanas laikā kopīgi vienojās par svešas kustamas mantas nolaupīšanu, saistītu ar iekļūšanu I.K. un viņa mātes M.S.K. mājā ‘[...] ielā [...], Stendē, Talsu rajonā, lai iegūtu senlaicīgus un antikvārus priekšmetus, kurus G.C. apsūtīja realizēt un iegūto naudu sadalīt apsūdzēto starpā. Apsūdzētie vienojās, ka nepieciešamības gadījumā tiks pielietota vardarbība vai tās piedraudējums, tādēļ pirms došanās uz K. dzīves vietu, visi trīs devās uz G.C. bijušo dzīvokli [...] ielā [...], Stendē, Talsu rajonā, kur G.C. paņēma nazi.

Ap plkst.15.00 visi trīs apsūdzētie devās uz K. dzīves vietu, pieejot mājai no meža puses. Saskaņā ar savstarpējo vienošanos bija paredzēts, ka dzīvojamā mājā pirmais iekļūs G.C., izsitot logu un atverot no iekšpuses durvis, bet pēc tam mājā ieies arī M.B. un J.Z. Saskaņā ar norunu G.C. pārleca pāri žogam un piegāja pie mājas loga, izsita to un iekļuva istabā. M.B. un J.Z. palika ārpusē, uzmanīja apkārtni un gaidīja norunāto signālu no G.C., lai piedalītos laupīšanā. G.C., iekļuvis istabā, ieraudzīja gultā gulošo cilvēku un, lai nepieļautu tā pretošanos, ar līdzpaņemto nazi izdarīja ne mazāk kā astoņus dūrienus M.S.K. ķermenī, kā rezultātā iestājās viņas nāve. Laupīšanu neizdevās realizēt līdz galam, jo G.C. ieraudzīja no mājas otrā stāva kāpjām lejā I.K. un metās bēgt, uzsaucot M.B. un J.Z., lai tie arī bēg prom. Tādā veidā laupīšanas izdarītājam G.C. neizdevās līdz galam realizēt kopīgi plānoto noziegumu no viņa gribas neatkarīgu apstākļu dēļ.”

Šādas J.Z. un M.B. darbības pirmās instances tiesa kvalificēja pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtās daļas, 20.panta ceturtās daļas un 176.panta otrās daļas.

Izskatot lietu apelācijas kārtībā sakarā ar apsūdzēto G.C. un J.Z. apelācijas sūdzībām, Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palāta ar 2010.gada 5.oktobra spriedumu Kurzemes apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2008.gada 20.novembra spriedumu atcēla daļā par SIA „KTB Stende”, SIA „Agro Stende”, SIA „Agrosiloss” noteikto kaitējuma kompensāciju.

Krimināllieta šajā daļā nosūtīta jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā.

Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums atstāts negrozīts.

Par šo spriedumu kasācijas sūdzību iesniedza apsūdzētā G.C. aizstāvis E.Golts, kurš lūdz atcelt apelācijas instances tiesas spriedumu daļā par G.C. atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 117.panta 6.punkta un nosūtīt lietu šajā daļā jaunai iztiesāšanai.

Kasācijas sūdzības iesniedzējs norāda, ka Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palāta, izskatot lietu, pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 574.panta otrajā daļā (iespējams domāts 2.punktā) minēto pārkāpumu, jo neesot pierādīta G.C. vaina noziedzīga nodarījuma izdarīšanā pēc Krimināllikuma 117.panta 6.punkta.

Kasācijas sūdzībā izklāstīti fakti, kuri pēc kasatora domām, nav ņemti vērā izskatot lietu.

Kasācijas sūdzības iesniedzējs norāda, ka G.C. nodarījums, kas izdarīts 2008.gada 18.februārī, būtu kvalificējams pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtās daļas un 175.panta trešās daļas kā zādzības, kas izdarīta iekļūstot dzīvoklī, mēģinājums.

Kasators norāda, ka apelācijas instances tiesa pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 562.panta pirmo daļu, jo nav vērtējusi pēc būtības apelācijas sūdzībā norādītos faktus un nav pārbaudījusi pierādījumus par noziedzīgā nodarījuma faktiskiem apstākļiem, kurā apsūdzēts G.C. pēc Krimināllikuma 117.panta 6.punkta, tādējādi pieļaujot Kriminālprocesa likuma 575.panta pirmās daļas 8.punkta pārkāpumu.

Kasācijas sūdzībā norādīts, ka abu iepriekšējo instanču tiesas pieļāvušas arī citus būtiskus Kriminālprocesa likuma pārkāpumus Kriminālprocesa likuma 575.panta trešās daļas izpratnē.

Kasators uzskaita pierādījumus, kurus, pēc viņa domām, tiesas nepareizi novērtējušas savos spriedumos, tādējādi nepamatoti notiesājot G.C. pēc Krimināllikuma 117.panta 6.punkta.

Kasācijas sūdzībā lūgts kasācijas instances tiesā lietu izskatīt mutvārdu procesā, lai apsūdzētajam G.C. būtu iespēja pamatot savu viedokli tiesas zālē personīgi.

Kriminālprocesa likuma 585.panta otrās daļas kārtībā viedokli iesniegusi Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Tiesās izskatāmo krimināllietu nodaļas prokurore I.Ščepavičute.

Prokurore uzskata, ka apsūdzētā G.C. aizstāvja kasācijas sūdzība nav pamatota, jo tajā formāli norādīts uz tiesas it kā pieļautajiem Kriminālprocesa likuma normu pārkāpumiem. Kasācijas sūdzībā faktiski apšaubīts tiesas secinājums par G.C. vainas pierādījumiem, kuru pārvērtēšana neietilpst kasācijas instances tiesas kompetencē.

Sniedzot viedokli jautājumā par apsūdzības grozīšanu J.Z. pirmās instances tiesā, prokurore norāda, ka apsūdzības grozīšana notikusi neievērojot un pārkāpjot Kriminālprocesa likuma normas.

Prokurore norāda, ka Kriminālprocesa likuma 461.pantā ir paredzētas ekskluzīvas prokurora tiesības grozīt apsūdzību.

2008.gada 10.septembrī, pieņemot lēmumu par apsūdzības grozīšanu iztiesāšanas gaitā J.Z., prokurore A.Kārkliņa, pēc prokurores I.Ščepavičutes domām, nevarēja atcelt savu 2008.gada 4.jūnija lēmumu par krimināllietas izbeigšanu attiecībā pret J.Z., jo saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 48.pantu procesa virzītājs bija tiesa un tas arī ir pretrunā ar Kriminālprocesa likuma 43.pantā noteiktajām valsts apsūdzības uzturētāja pilnvarām pirmās instances tiesā.

Prokurores viedoklī norādīts, ka prokurores A.Kārkliņas 2008.gada 10.septembra lēmums par apsūdzības grozīšanu J.Z. neatbilst Kriminālprocesa likuma 461. un 462.pantā paredzētajām tiesību normām, jo faktiski tiesā notikusi nevis apsūdzības grozīšana, bet jaunas apsūdzības uzrādīšana personai, kura šajā epizodē atradās liecinieka statusā un pret kuru kriminālprocess tika izbeigts likumā noteiktajā kārtībā.

Prokurore norāda, ka atbilstoši Kriminālprocesa likuma 461. un 462.pantam, apsūdzības grozīšana šajā iztiesāšanas stadijā J.Z. būtu iespējama tikai apsūdzības epizodē pēc Kriminālprocesa likuma 175.panta trešās daļas. Jaunas apsūdzības celšana J.Z. iztiesāšanas laikā notikusi pārkāpjot Kriminālprocesa likuma normas, kas noveda šajā daļā pie nelikumīga pirmās un apelācijas instances tiesu nolēmuma, līdz ar ko daļā par J.Z. notiesāšanu pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtās daļas, 20.panta ceturtās daļas un 176.panta otrās daļas Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2010.gada 5.oktobra spriedums jāatceļ un kriminālprocess jāizbeidz.

Vienlaicīgi prokurore lūdz apsvērt iespēju izslēgt no sprieduma aprakstošās daļas norādi par to, ka G.C. vienojās ar J.Z. par laupīšanas izdarīšanu, un norādi par to, ka M.B. izdarīja laupīšanas mēģinājuma atbalstīšanu grupā ar J.Z.

Pārējā daļā prokurore lūdz apelācijas instances tiesas spriedumu atstāt negrozītu.

Apsūdzētā G.C. aizstāvis E.Golts kasācijas sūdzībā pieteicis lūgumu skatīt lietu mutvārdu procesā tiesas sēdē, savu lūgumu motivējot ar to, lai apsūdzētajam G.C. būtu iespēja pamatot savu viedokli tiesas zālē personīgi.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 583.panta otrajai daļai, ja nepieciešami papildu paskaidrojumi no personām, kurām ir tiesības piedalīties procesā, vai, pēc Augstākās tiesas Senāta ieskata, attiecīgajai lietai var būt īpaša nozīme likuma normu interpretēšanā, nosaka lietas izskatīšanu tiesas sēdē.

Senāts, izvērtējis kasācijas sūdzībā pieteikto lūgumu izskatīt lietu mutvārdu procesā, atzīst, ka lieta izskatāma rakstveida procesā, jo papildu paskaidrojumi nav nepieciešami un lieta nav atzīstama par tādu, kurai var būt īpaša nozīme likuma normu interpretēšanā.

Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments atzīst, ka ir jāatceļ Kurzemes apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2008.gada 20.novembra spriedums un Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2010.gada 5.oktobra spriedums daļā par J.Z. atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtās daļas, 20.panta ceturtās daļas un 176.panta otrās daļas un galīgā soda noteikšanu J.Z. saskaņā ar

Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu. Atceltajās daļās kriminālprocess jāizbeidz. Drošības līdzeklis J.Z. jāatceļ un viņš jāatbrīvo no apcietinājuma.

Apelācijas instances tiesas spriedums jāgroza un no tā jāizslēdz norāde, ka apsūdzībā pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtās daļas, 20.panta ceturtās daļas un 176.panta otrās daļas M.B. šo noziedzīgo nodarījumu izdarīja personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās ar J.Z., kā arī jāizslēdz norāde no sprieduma, ka G.C. vienojās ar J.Z. par laupīšanas izdarīšanu.

Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments atzīst, ka Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2010.gada 5.oktobra spriedums jāatceļ arī daļā par lietas nosūtīšanu jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesai daļā par SIA „KTB Stende”, SIA „Agro Stende”, SIA „Agrosiloss” noteiktajām kaitējuma kompensācijām.

Pārējā daļā apelācijas instances tiesas spriedums jāatstāj negrozīts, bet apsūdzētā G.C. aizstāvja E.Golta kasācijas sūdzība jānoraida.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 584.panta otrajai daļai kasācijas instances tiesa drīkst pārsniegt kasācijas sūdzībā vai protestā izteikto prasību apjomu un ietvarus gadījumos, kad tā konstatē šā likuma 574. un 575.pantā norādītos pārkāpumus un tie nav norādīti sūdzībā vai protestā.

Pirmās instances tiesa J.Z. un M.B. atzina par vainīgiem un sodīja pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtās daļas, 20.panta ceturtās daļas un 176.panta otrās daļas par to, ka viņi abi alkohola ietekmē izdarīja nepabeigta noziedzīga nodarījuma - laupīšanas mēģinājuma personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās, saistītu ar iekļūšanu dzīvojamās telpās, atbalstīšanu.

Apelācijas instances tiesa šajā daļā pirmās instances tiesas spriedumu atstāja negrozītu.

Prokurora protests par apelācijas instances tiesas spriedumu nav iesniegts.

Kā redzams no lietā esošajiem dokumentiem G.C., M.B. un J.Z. nodoti tiesai apsūdzībā pēc Krimināllikuma 175.panta trešās daļas par 2008.gada 8.februārī izdarīto svešas, kustamas mantas nolaupīšanu personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās, saistītu ar iekļūšanu telpās(2.sēj.l.l.197-205).

Par šo noziedzīgo nodarījumu apsūdzētie atzīti par vainīgiem pirmās un apelācijas instances tiesā. Lieta pirmās instances tiesā šajā daļā izskatīta, neizdarot pierādījumu pārbaudi, vadoties no Kriminālprocesa likuma 499.panta.

G.C. un M.B. nodoti tiesai arī apsūdzībā pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtās daļas un 176.panta otrās daļas, G.C. arī apsūdzībā pēc Krimināllikuma 117.panta 9.punkta.

Prokurore A.Kārkliņa pirmstiesas kriminālprocesā 2008.gada 4.jūnijā pieņēmusi lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu daļā pret J.Z. saistībā ar apsūdzību pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtās daļas un 176.panta otrās daļas (2.sēj. l.l.145-147).

Senāts konstatē, ka J.Z., uzsākot lietas iztiesāšanu pirmās instances tiesā, par laupīšanas mēģinājumu personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās nebija apsūdzēts, faktiski par šo noziedzīgo nodarījumu J.Z. bija liecinieka statusā.

Lieta tika iztiesāta pirmās instances tiesā 2008.gada 4., 5. un 10.septembrī.

Prokurore A.Kārkliņa 2008.gada 10.septembrī tiesas sēdē iesniedza lēmumus par apsūdzības grozīšanu iztiesāšanas gaitā G.C., M.B., kā arī J.Z.

Prokurore J.Z. pirmās instances tiesā cēla apsūdzību pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtās daļas un 176.panta otrās daļas, atceļot prokurores 2008.gada 4.jūnijā pieņemto lēmumu par krimināllietas izbeigšanu daļā.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 456.panta otro daļu prokurors uztur tiesā valsts apsūdzību, pamato to ar pierādījumiem, izsaka savu viedokli par lietas iztiesāšanas laikā konstatētajiem apstākļiem, piedalās tiesas debatēs.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 461.panta pirmajai daļai, ja krimināllietas iztiesāšanas gaitā prokurors atzīst, ka celtā un izsniegtā apsūdzība ir grozāma uz vieglāku vai smagāku vai arī apsūdzība grozāma sakarā ar noziedzīga nodarījuma faktisko apstākļu maiņu, nemainoties šā nodarījuma kvalifikācijai, viņa pienākums ir grozīt apsūdzību, motivējot to, bet saskaņā ar šā panta otro daļu prokurors var grozīt apsūdzību uz vieglāku, ja nemainās noziedzīga nodarījuma faktiskie apstākļi, līdz brīdim, kad tiesa aiziet taisīt spriedumu, bet pārējos gadījumos - līdz tiesas izmeklēšanas pabeigšanai.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 23.pantam krimināllietās tiesu spriež tiesa, tiesas sēdēs izskatot un izlemjot pret personu celto apsūdzību pamatotību, attaisnojot nevainīgas personas vai arī atzīstot personas par vainīgām noziedzīga nodarījuma izdarīšanā un nosakot valsts institūcijām un personām obligāti izpildāmu krimināltiesisko attiecību noregulējumu, kas, ja nepieciešams, realizējams piespiedu kārtā.

Tulkojot norādītās tiesību normas Senāts atzīst, ka prokurors pirmās instances tiesā ir tiesīgs grozīt tikai jau esošu apsūdzību par noziedzīgu nodarījumu, kurā persona ir apsūdzēta un nodota tiesai, bet ne celt lietā par šo nodarījumu neapsūdzētai personai apsūdzību no jauna.

Apelācijas instances tiesas izskatīšanas priekšmets bija arī apsūdzētā J.Z. apelācijas sūdzība.

Tiesu palāta atzina, ka „apsūdzētais J.Z. tiesiski un pamatoti atzīts par vainīgu viņam inkriminētajās noziedzīgajās darbības un tās pareizi kvalificētas pēc

Krimināllikuma 175.panta trešās daļas, 15.panta ceturtās daļas, 20.panta ceturtās daļas un 176.panta otrās daļas.”

Senāta Krimināllietu departaments atzīst, ka pirmās instances tiesa, izskatot lietu, pieļāva Kriminālprocesa likuma 23., 461., 462., 511., 512.panta pārkāpumu.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 562.panta pirmās daļas nosacījumiem tiesas izmeklēšana un tiesas debates apelācijas instances tiesā notiek sūdzībā vai protestā izteikto prasību apjomā un ietvaros, kurus nedrīkst pārsniegt, izņemot gadījumus, kad apelācijas instances tiesai rodas šaubas par pirmās instances tiesas konstatēto apsūdzētā, dalībnieku vai līdzdalībnieku vainu vai atbildību pastiprinošiem apstākļiem.

Senāts atzīst, ka Krimināllietu tiesu palāta, izskatot lietu daļā par J.Z., nav ievērojusi Kriminālprocesa likuma 562.panta pirmo daļu.

Norādīto Kriminālprocesa likuma pārkāpumu Senāts konkrētā lietā atzīst par būtisku Kriminālprocesa likuma pārkāpumu šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē, kas noveda pie nelikumīga nolēmuma norādītajā daļā.

Kriminālprocesa likumā nav paredzēta speciāla norma kriminālprocesa izbeigšanas pamatam šādā konkrētā situācijā.

Ņemot vērā to, ka iepriekš minētos Kriminālprocesa likuma normu pārkāpumus nav iespējams novērst nosūtot lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai, kriminālprocess J.Z. apsūdzībā pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtās daļas, 20.panta ceturtās daļas un 176.panta otrās daļas ir izbeidzams, bet J.Z. kā persona, kura jau izcietusi pēc Krimināllikuma 175.panta trešās daļas noteikto sodu, no apcietinājuma jāatbrīvo.

Iepriekš norādīto iemeslu dēļ jāgroza apelācijas instances tiesas spriedums un no tā jāizslēdz norāde, ka M.B. izdarīja Krimināllikuma 15.panta ceturtajā daļā, 20.panta ceturtajā daļā un 176.panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās ar J.Z., kā arī norāde spriedumā, ka G.C. vienojās ar J.Z. par laupīšanas izdarīšanu.

No apelācijas instances tiesas sprieduma redzams, ka tiesa atcēla pirmās instances tiesas spriedumu daļā par SIA „KTB Stende”, SIA „Agro Stende”, SIA „Agrosiloss” noteiktajām kaitējuma kompensācijām, nosūtot lietu šajā daļā jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā.

Apelācijas instances tiesa konstatējusi, ka precīzs kompensācijas apmērs nav šobrīd noskaidrots (sprieduma 8.lpp.).

Senāts atzīst, ka tiesu palātas spriedums jāatceļ arī šajā daļā, nenosakot kaitējuma kompensāciju. Kompensācijas nenoteikšana nav šķērslis kompensācijas pieteikuma izskatīšanai Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā.

Pārējā daļā apelācijas instances tiesas spriedums jāatstāj negrozīts.

Senāts konstatē, ka apsūdzētā G.C. aizstāvja E.Golta kasācijas sūdzībā faktiski ir apšaubīti tiesas konstatētie noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas apstākļi un tiek apstrīdēts pierādījumu vērtējums.

Lietu pēc būtības izskata pirmās instances tiesa, bet gadījumos, kad iesniegts apelācijas protests vai sūdzība, lietu pēc būtības izskata arī apelācijas instances tiesa.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 569.panta pirmajai daļai pārsūdzēšana kasācijas kārtībā ir rakstveida kasācijas protesta vai sūdzības iesniegšana Augstākās tiesas Senātam par tāda apelācijas instances tiesas nolēmuma tiesiskumu, kurš vēl nav stājies spēkā, nolūkā panākt tā atcelšanu pilnībā vai kādā tā daļā vai arī tā grozīšanu juridisku, bet ne faktisku iemeslu dēļ.

Krimināllietu tiesu palāta, izskatot lietu sakarā ar G.C. apelācijas sūdzību, atsaukusies uz Kriminālprocesa likuma 564.panta sesto daļu, kurā noteikts, ka, ja apelācijas instances tiesa atstāj pirmās instances tiesas spriedumu bez grozījumiem, tā var neatkārtot pirmās instances tiesas spriedumā minētos pierādījumus un atzinumus.

Apelācijas instances tiesa savā spriedumā ir secinājusi, ka „pirmās instances tiesa savā spriedumā ir analizējusi pierādījumus, kas apstiprina G.C. vainu apsūdzībā pēc Krimināllikuma 117.panta 6.punkta.” No sprieduma redzams, ka „apelācijas instances tiesas sēdē nav konstatēti kādi jauni apstākļi, kas varētu būt par pamatu pirmās instances tiesas secinājumu apstrīdēšanai. Palātai nav šaubu par G.C. vainu apsūdzībā pēc Krimināllikuma 117.panta 6.punkta.” Apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi apsūdzētā G.C. izvirzīto versiju par citādiem lietas faktiskajiem apstākļiem un norādījusi, ka nav ticama G.C. versija, ka M.S.K. ir nogalinājusi kāda cita persona, šāds G.C. apgalvojums ir pretrunā ar lietā pārbaudītajiem un novērtētajiem pierādījumiem.

Senāts konstatē, ka apsūdzētā G.C. vainīguma pierādījumi detalizēti izklāstīti un izvērtēti pirmās instances tiesas spriedumā.

Kā redzams no sprieduma, Krimināllietu tiesu palātai nav radušās saprātīgas šaubas par G.C. vainīgumu.

Senāts konstatē, ka aizstāvja E.Golta kasācijas sūdzībā pilnībā tiek atkārtota G.C. apelācijas sūdzībā izvirzītā versija, ka viņš nav izdarījis M.S.K. slepkavību, izklāstīta sava notikušā versija. Kasācijas sūdzībā ir norādīti it kā tiesas pieļautie Kriminālprocesa likuma pārkāpumi, taču, faktiski tiek lūgts pārvērtēt pierādījumus, kas atbilstoši

Kriminālprocesa likuma 569.panta trešajai daļai neietilpst kasācijas instances tiesas kompetencē.

Kasācijas instances tiesa uzsver, ka lietā esošo pierādījumu novērtēšana piekrīt tiesai, kas izspriež lietu pēc būtības. Jautājums par to, vai lietā esošie pierādījumi ir pietiekoši apsūdzētā vainīguma nodibināšanai vai nav pietiekoši, ir būtības jautājums, kas kasācijas kārtībā nav pārbaudāms. Tāpat kasācijas kārtībā nav pārbaudāmi sūdzības, protesta iesniedzēju secinājumi par citādu lietas apstākļu novērtēšanu, nekā tos ir novērtējusi apelācijas instances tiesa.

Pirmās instances tiesa bez pierādījumu pārbaudes izskatīja lietu tikai daļā par G.C., M.B., J.Z. apsūdzību pēc Krimināllikuma 175.panta trešās daļas, kas kasācijas sūdzībā nav apšaubīts. Tāpēc aizstāvja norāde kasācijas sūdzībā par Kriminālprocesa likuma 575.panta pirmās daļas 8.punktā nosaukto pārkāpumu ir kļūdaina.

Senāts konstatē, ka Krimināllietu tiesu palāta, izskatot lietu G.C. apsūdzībā, nav pieļāvusi apsūdzētā G.C. aizstāvja kasācijas sūdzībā norādīto Kriminālprocesa likuma 574.panta 2.punktā paredzēto Krimināllikuma pārkāpumu, Kriminālprocesa likuma 575.panta pirmās daļas 8.punktā un 575.panta trešajā daļā paredzētos Kriminālprocesa likuma pārkāpumus.

Vadoties pēc Kriminālprocesa likuma 585., 587.panta, Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments

n o l ē m a

atcelt Kurzemes apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2008.gada 20.novembra spriedumu un Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2010.gada 5.oktobra spriedumu daļā par J.Z. atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtās daļas, 20.panta ceturtās daļas un 176.panta otrās daļas un galīgā soda noteikšanu J.Z. saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu. Atceltajā daļā kriminālprocesu izbeigt.

Drošības līdzekli J.Z., personas kods [...], atcelt, atbrīvojot viņu no apcietinājuma.

Grozīt Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2010.gada 5.oktobra spriedumu un no tā izslēgt norādi, ka apsūdzībā pēc Krimināllikuma 15.panta ceturtās daļas, 20.panta ceturtās daļas un 176.panta otrās daļas M.B. šo noziedzīgo nodarījumu izdarīja personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās ar J.Z., kā arī izslēgt no sprieduma norādi, ka G.C. vienojās ar J.Z. par laupīšanas izdarīšanu.

Atcelt spriedumu daļā par lietas nosūtīšanu jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesai daļā par SIA „KTB Stende”, SIA „Agro Stende”, SIA „Agrosiloss” noteiktajām kaitējuma kompensācijām. Lietā šajā daļā kaitējuma kompensācijas nenoteikt.

Pārējā daļā apelācijas instances tiesas spriedumu atstāt negrozītu, bet apsūdzētā G.C. aizstāvja Edgara Golta kasācijas sūdzību noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.